

Strony internetowe Roberta Kolebuka

✉ kolebukr@poczta.onet.pl ✉

Tadeusz Nowak

Polegli

druk: "Twórczość", 1957 nr 2
poemat konfiskowany w książkach przez cenzurę

przedruk w: "Poeta pamięta. Antologia poezji świadectwa i sprzeciwu 1944-1984, Wybór S. Barańczak", Londyn 1983)

kolejny przedruk w: "I co na niebie, i co jest na ziemi" - wybór wierszy wcześniej publikowanych, Kraków 1995, "Oficyna Literacka" - wydane wraz z esejem S. Balbusa pt. "[Groteska, mitotwórstwo i rzeczy mistyczość](#)"

POLEGLI

Pamięci Brunona Jasińskiego

TOWARZYSZE ZMIENIAJĄ TWARZE

A był to czas miażdżenia
sumienia i wątroby,
brzucha, serca i skroni.
Towarzysz twarz odmienia,
przyjaciel zmienia maski.
Zmarły się nie obroni,
nie wskreszą go oklaski.

Wnętrznosci ziemi dymią
i dymią karabiny.
Przysypany jest ziemią,
nakryty skórą brzucha.
W ostatni flet wikliny
flet barbarzyński dmucha.

KUGLARZE

Kuglarze średniowieczni,
jarmarczni cudotwórcy
narzędzia tortur niosą.

**W płaczu gorzkim bezpieczni
po swoją śmierć wymyślną
skazańcy idą boso.**

**Ludzie mali widzieli,
jak głowa w ciemność weszła.
Za nią poszli anieli
na żelaznych podszwach.**

**Misterium się zaczyna.
Anieli ściętą głowę niosą,
korpus, sumienie i wątrobę.
Na białej kości trzeszczy trzcina.
I znów skazaniec stoi boso
z twarzą wciśniętą w ręce obie.**

WYWOŁYWANIE ZWIERZĄT

ZWIERZĘ PIERWSZE

**- Ściągnąć z niego ordery.
Myśmy się pomylili.
To nie był święty szczery.
Zataił bestię w sobie,
udawał świat motyli,
pliszkę i ćmę w żalobie.**

**Wnętrze jego otwórzcie
i wyprowadźcie osła.
Był bogiem na odpuszcie,
słuchali go żebracy
i tłuszcza za nim niosła
mirt i berło na tacy.**

**- I cóż tam? - Niech szef zgadnie.
- Osioł? - Nie, szefie, jagnię.
- Niech jagnięciu łeb utną,
żona będzie mieć futro.**

ZWIERZĘ DRUGIE

**- Policzcie jego zęby
i do piwnicy wrzućcie,
będą szczury na ucucie
żreć ze świątka otręby.**

- Woda, szefie, po krocze,
szczury do niego - pij!
W tańcu go ćwiczy
nasz wierny kij.

- I cóż tam? tygrys?

- Nie, szefie, łania.

Szczur jej brzuch wygryzł,
łeb jej się słania.

- Obedrzeć skórę z łani
dla żony na dywanik.

ZWIERZĘ TRZECIE

- Cierń mu włóżcie na głowę,
nożem zęby otwórzcie,
jęzor jego rozwiążcie
na palącym się chruście.

- Bok jego tkwi na włóczni,
ocet i żółć go poi.

Będziemy mniej rozrzutni,
zwierzę się z nimi oswoi.

- I cóż tam? niedźwiedź?

- Nie, szefie, gil.

Z pieśni jarmarcznych
strzepuje pył.

Ale ucieszny wielce
i paradny jarmarcznie.

Frak ma na kamizelce,
buty nosi juchtowe.

A zanim śpiewać zacznie,
biret wkłada na głowę.

- Łeb ukręcić gilowi,
a biret usynowić.

MAŁE WYZNANIE

A był to czas wmawiania
w łagodność ptasią bestii.

Kurtyna się odsłania
przed tymi, co odeszli

**z twarzą nocy podaną.
Cóż dzisiaj płacz nasz znaczy?
Oto leżą pod ścianą,
a na nich piach żebraczy.**

**Myśmy ich nie ustrzegli
i pomylili w gniewie.
A kiedy w nas polegli,
wołamy ich wstydliwie
z ziemi, gdzie będzie rdzewieć
ponad nimi igliwie.**

**Towarzysze ułomni.
O swojego sokoła
groźny gmin się upomni
i przed sąd nas wywoła.**

**z twarzy nam zdejmie maski,
usta piachem zasypie
i ostatnie oklaski
zmiesza z gliną na stypie**

maj 1956

"Twórczość", 1957, nr 2

Komentarze dotyczące mojej witryny można wpisywać w [Mojej księdze gości](#)
